

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26
Home Assignment for Internal Assessment

T.Y. B. Com Semester- V
Home Assignment for Internal Assessment
Semester Pattern 2025-26

GENERAL INSTRUCTION:

1. **Handwritten assignments** are compulsory (for ODL mode students). Typed or printed assignments are generally **not accepted**,
2. Do not copy the points, matter from the text while writing home Assignment mention your own point/Opinions whenever necessary.
3. Your answer should include how you would apply the knowledge in real life situations.
4. Home assignment is useful for self-analysis of your preparation of the final examination and Progress.

सूचना :

१. हस्तलिखित गृहपाठ अनिवार्य आहे .टाईप केलेले किंवा छापील गृहपाठ स्वीकारले जाणार नाहीत.
२. गृहपाठ लिहिताना पाठ्यपुस्तकातील मुद्दे जशाच्या तशा कॉपी करू नयेत. आवश्यकतेनुसार स्वतःचे विचार व मत मांडावीत .
३. तुमच्या उत्तरामध्ये संबंधित ज्ञान प्रत्यक्ष जीवनात कसे वापरता येईल याचा समावेश असावा.
४. गृहपाठ अंतिम परीक्षेच्या तयारीचे व प्रगतीचे स्वयंमूल्यांकन करण्यासाठी उपयुक्त ठरतो.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

---

301 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is a contract? Explain the various types of contracts in detail.
2. Discuss the provisions regarding the competency of parties to a contract under the Indian Contract Act.
3. What is partnership? Explain the characteristics of partnership in detail.
4. Explain in detail the differences between Limited Liability Partnership and Partnership.
5. Explain the rights and remedies of the buyer under the Sale of Goods Act.
6. What is a condition and a warranty? Explain under what circumstances the breach of a condition is treated as a breach of warranty.
7. Who is an arbitrator? Explain the powers and duties of an arbitrator.
8. What is a compromise? Explain in detail the procedure of compromise proceedings.

३०१ : व्यवसाय नियामक कायदे

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. करार म्हणजे काय ते सांगून कराराची विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा .
२. भारतीय करार कायद्यानुसार करार करणाऱ्या व्यक्तीच्या पात्रतेबाबत असलेल्या तरतुदीची चर्चा करा.
३. भागीदारी म्हणजे काय ते सांगून भागीदारीची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
४. मर्यादित जबाबदारी भागीदारी आणि भागीदारी यातील फरक सविस्तर स्पष्ट करा.
५. मालविक्री कायद्यानुसार खरेदीदाराचे हक्क व अधिकार स्पष्ट करा.
६. प्रमुख अट व दुय्यम अट म्हणजे काय कोणत्या परिस्थितीत अटीचा भंग हा आश्वासनाचा भंग समजला जातो हे स्पष्ट करा.
७. मध्यस्थ म्हणजे काय त्याचे अधिकार व कर्तव्य स्पष्ट करा
८. समझोता म्हणजे काय ते सांगून समजुता कार्यवाहीची प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

302: ADVANCED ACCOUNTING

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Define amalgamation. Explain the difference between amalgamation in the nature of merger and amalgamation in the nature of purchase.
2. Explain the methods of calculating purchase consideration.
3. What is internal reconstruction? State its objectives.
4. Explain the order of payment of liabilities at the time of liquidation of a company.
5. Mansvi Investors Company Ltd, Nashik submits the following details regarding their investment in 6% Debentures for the year 2022-23.

Opening balance on 1st April 2022, face value Rs. 3,00,000/- at Rs. 2,80,000/-. The following purchases and sales were made out of these investments during the year ended 31st March 2023.

Purchases:

- a) 1st August 2022 Face value Rs. 50,000/- at Rs. 101 cum interest.
- b) 1st November 2022 Face value Rs. 75,000/- at Rs. 103 ex interest.

Sales:

- a) 1st September 2022 Face value Rs. 50,000/- at Rs. 104 cum interest.
- b) 1st February 2023 Face value Rs. 1,00,000/- at Rs. 103 ex interest. The interest is payable on 1st January and 1st July every year.

Write up Investment Account as on 31st March 2023. Investments on 31st March 2023 are to be valued at cost as per First-in First out method.

6. Explain in details the AS-3 & AS-12.
7. Define Capital Restructuring, Explain the types of Capital Restructuring.
8. Explain the Classification of Investment.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

303: Indian & Global Economic Development

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What are the features of a developed economy?
2. Explain the characteristics of developing countries.
3. Explain the advantages of Contract farming to the Farmer.
4. Explain the functions of NABARD.
5. Explain importance of industrialization in Indian Economy.
6. Explain the features of the New Industrial Policy.
7. Explain the benefits of E-Commerce.
8. Explain the main activities and role of E-Commerce.

३०३ : भारतीय व जागतिक आर्थिक विकास

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. विकसित अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
२. विकसनशील देशांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
३. करार शेतीचे शेतकऱ्यांना होणारे फायदे स्पष्ट करा.
४. NABARD ची कार्ये स्पष्ट करा.
५. भारतीय अर्थव्यवस्थेत औद्योगिकीकरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
६. नवीन औद्योगिक धोरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
७. ई- कॉमर्सचे फायदे स्पष्ट करा.
८. ई- कॉमर्सच्या विविध क्रिया आणि भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

304: AUDITING AND TAXATION

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is an audit programme? What are its advantages and disadvantages?
2. State the principles governing internal Control.
3. State the Duties of an Auditors.
4. Explain the different types of audit Reports.
5. Explain the Right, duties and Liabilities of Auditors.
6. How is the audit conducted? Analyse its different provisions and sections.
7. State the Problem encountered in EDP Environment.
8. What is a Forensic Audit report?

३०४ : लेखापरीक्षण व करप्रणाली (Auditing and Taxation)

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. लेखापरीक्षण कार्यक्रम म्हणजे काय? त्याचे फायदे व तोटे कोणते आहेत?
२. आंतरिक नियंत्रणावर (Internal Control) आधारित तत्त्वे नमूद करा.
३. लेखापरीक्षकांची कर्तव्ये नमूद करा.
४. लेखापरीक्षण अहवालांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
५. लेखापरीक्षकांचे अधिकार, कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
६. लेखापरीक्षण कसे केले जाते? त्यातील विविध तरतुदी व कलमांचे विश्लेषण करा.
७. EDP (Electronic Data Processing) वातावरणात येणाऱ्या समस्या नमूद करा.
८. फॉरेंसिक लेखापरीक्षण अहवाल म्हणजे काय?

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

305A: BUSINESS ADMINISTRATION - II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Describe the nature and scope of HRP
2. Discuss the evolution and scope of HRD
3. Explain the difference between recruitment and selection
4. Discuss the external sources of recruitment
5. Explain the difference between training and development.
6. Evaluate the different types of training
7. What is the difference between performance management and performance appraisal?
8. Discuss the demerits of performance appraisal

३०५A : व्यवसाय प्रशासन - II

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. मानव संसाधन नियोजनाची (HRP) प्रकृती व व्याप्ती वर्णन करा.
२. मानव संसाधन विकासाची (HRD) उत्क्रांती व व्याप्ती चर्चा करा.
३. भरती (Recruitment) व निवड (Selection) यांतील फरक स्पष्ट करा.
४. भरतीचे बाह्य स्रोत चर्चा करा.
५. प्रशिक्षण (Training) व विकास (Development) यांतील फरक स्पष्ट करा.
६. प्रशिक्षणाचे विविध प्रकार मूल्यमापन करा.
७. कार्यक्षमता व्यवस्थापन (Performance Management) व कार्यमूल्यांकन (Performance Appraisal) यांतील फरक काय आहे?
८. कार्यक्षमता मूल्यमापनाचे तोटे चर्चा करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

305B: BANKING & FINANCE - II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Discuss the function of financial system in India.
2. Describe the indicators under the denote the degree of financial development.
3. Explain the function of Indian money market in details.
4. What is the role of mutual fund in money market?
5. Explain the function of a capital market in India
6. What are the financial instruments treated in the capital market?
7. Define the term foreign exchange and explain the primary function of foreign exchange market.
8. discuss the growth of the Indian forex market.

३०५B : बँकिंग व वित्त - II

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. भारतातील वित्तीय प्रणालीची कार्ये चर्चा करा.
२. वित्तीय विकासाची पातळी दर्शविणारे निर्देशांक (Indicators) स्पष्ट करा.
३. भारतीय मुद्रा बाजाराची (Money Market) कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
४. मुद्रा बाजारात म्युच्युअल फंडांची भूमिका काय आहे?
५. भारतातील भांडवली बाजाराची (Capital Market) कार्ये स्पष्ट करा.
६. भांडवली बाजारात व्यवहारात येणारी वित्तीय साधने कोणती आहेत?
७. परकीय चलन म्हणजे काय? परकीय चलन बाजाराची प्राथमिक कार्ये स्पष्ट करा.
८. भारतीय परकीय चलन बाजाराच्या (Forex Market) वाढीची चर्चा करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

---

305 C: BUSINESS LAWS & PRACTICES - II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Write a short note on the labour policy of India
2. Discuss the history and evolution of labour law in India.
3. What does section 11 of the factory act 1948 provide for?
4. Briefly mention the provision dealing with the approval, licensing and registration of factories.
5. Write a brief introduction of the employees State insurance act 1948
6. Write a note on standing committee of the ESIC
7. Write a short note on employees' pension scheme
8. What is the avowed object of an employee's provident fund and miscellaneous provision act 1952?

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. भारतातील कामगार धोरणावर थोडक्यात टिपण लिहा.
२. भारतातील कामगार कायद्यांचा इतिहास व उत्क्रांती यांची चर्चा करा.
३. कारखाना अधिनियम, १९४८ मधील कलम ११ मध्ये काय तरतूद आहे?
४. कारखान्यांच्या मंजूरी, परवाना व नोंदणीसंबंधी असलेल्या तरतुदी थोडक्यात नमूद करा.
५. कर्मचारी राज्य विमा अधिनियम, १९४८ याची थोडक्यात ओळख लिहा.
६. ESIC च्या स्थायी समितीवर (Standing Committee) टिपण लिहा.
७. कर्मचारी पेन्शन योजनेवर थोडक्यात टिपण लिहा.
८. कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी व विविध तरतुदी अधिनियम, १९५२ चा मुख्य उद्देश काय आहे?

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

---

305 E: COST AND WORKS ACCOUNTING - II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain the classification of overheads.
2. What does the total cost include mention its sub elements?
3. Describe collection of overheads and steps in overheads distribution.
4. Differentiate between allocation and apportionment.
5. From the following information compute the machine hour rate in respect of machine no 10 for the month of January 2026.
Cost of machine Rs.32000
Estimated scrap value Rs 2000
Effective working life 10000 hours
Repairs and maintenance over the life period of machine Rs 2500
Standing charges Rs 400
Power consumed by machine @0.30 per unit Rs 600
The machine consumes 10 units of power per hour.
6. A company absorbed overheads on predetermined rate for the year ending 31 Dec 2025. Factory overheads absorbed were Rs. 3,66,250 Actual amount of overhead incurred totaled Rs 4,26,890. The following figures were derived from the trial balance
Finished stock Rs. 2,30,732
Cost of goods sold Rs.8,40,588
Work –in –progress Rs. 1,41,480
How would you dispose of under / over absorbed overheads by using supplementary rate method?
7. What is activity based costing? describe stages in activity based costing in details.
8. MST Ltd. Has collected the following data for its two activities. It calculates activity cost rates based on cost driver capacity.

Activity	Cost driver	capacity	Cost
Power	kilowatt	50,000 kilowatt hours	Rs.2,00,000
Quality inspection	Number of inspection	10,000 inspection	Rs. 3,00,000

The company makes three products M, S, T for the year ended 31st March 2024 the following consumption of cost driver was reported.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

305G: BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What are the features of the technical assistant scheme?
2. Explain the significance and characteristics of the Prime Minister's Rozgar Yojana (PMRY).
3. Explain difference between manufacturing and service enterprises.
4. Discuss challenges related to labour, technology and competition faced by MSME's in india.
5. Explain the objective of a business plan.
6. Analyze the various reasons for the failure of the project.
7. Compare private and public sector banks.
8. Explain the role of commercial banks in the economy of india.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. तांत्रिक सहाय्य योजनेची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
२. प्रधानमंत्री रोजगार योजना)PMRY) चे महत्त्व व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
३. उत्पादन उद्योग)Manufacturing Enterprises) व सेवा उद्योग)Service Enterprises) यांतील फरक स्पष्ट करा.
४. भारतातील MSME ना कामगार, तंत्रज्ञान व स्पर्धेबाबत येणाऱ्या अडचणींची चर्चा करा.
५. व्यवसाय आराखड्याची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
६. प्रकल्प अपयशी ठरण्याची विविध कारणे विश्लेषित करा.
७. खाजगी व सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांची तुलना करा.
८. भारतीय अर्थव्यवस्थेत व्यावसायिक बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

305H: MARKETING MANAGEMENT - II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What are the different types of demand in marketing?
2. Elaborate on the techniques of sales forecasting.
3. Difference between profit and non-profit organisation.
4. Explain the different types of non-profit organisation.
5. Briefly mention the factors affecting a marketing organisation.
6. Explain the different types of marketing organisation.
7. Analyse the importance of building a brand strategy.
8. Explain the steps of brand building strategy.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. विपणनातील मागणीचे विविध प्रकार कोणते आहेत?
२. विक्री अंदाज बांधण्याच्या (Sales Forecasting) तंत्रांची सविस्तर माहिती द्या.
३. नफा कमावणारी संस्था व नफा न कमावणारी संस्था यांतील फरक स्पष्ट करा.
४. नफा न कमावणाऱ्या संस्थांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
५. विपणन संस्थेवर परिणाम करणारे घटक थोडक्यात नमूद करा.
६. विपणन संस्थांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
७. ब्रँड धोरण (Brand Strategy) उभारण्याचे महत्त्व विश्लेषित करा.
८. ब्रँड उभारणी धोरणातील टप्पे स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

305K: Insurance, Transport and Tourism –II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

१. What are the different methods of premium payment?
२. Explain the difference between nomination and assignment.
३. Explain the types of risk in detail.
४. Explain the difference between risk and uncertainty.
५. What are the basic principles behind fixing the premium of insurance?
६. Explain the concept of rate fixation used in life insurance business.
७. Explain why motor insurance is compulsory according to the Motor Vehicles Act, 1988.
८. Explain in detail the important provisions of the Marine Insurance Act, 1963.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. हप्ता भरण्याच्या वेगवेगळ्या पद्धती कोणत्या?
२. नामांकन आणि अभियास्तांकन यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
३. धोक्याचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
४. जोखीम आणि अनिश्चितता यातील फरक स्पष्ट करा.
५. विम्याची किंमत ठरविण्यामागील मूलभूत तत्वे कोणती?
६. आयुर्विमा व्यवसायात वापरली जाणारी दर निश्चिती संकल्पना स्पष्ट करा.
७. मोटार वाहन अधिनियमन 1988 ला अनुसरून मोटार विम्याची आवश्यकता का आहे ते स्पष्ट करा.
८. सागरी विमा कायदा 1963 मधील महत्वाच्या तरतुदी सविस्तर स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

---

306 A: BUSINESS ADMINISTRATION - III

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain the difference between money market and capital market
2. Escribed objective and scope of financial management
3. Explain the importance and scope of financial planning
4. Explain the various factors determining working capital
5. Explain the difference between over capitalization Asian and under capitalization
6. Explain the factors influencing the captain of capital structure
7. Explain the various sources of capital
8. Discuss the difference between fixed and working capital.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. मुद्रा बाजार (Money Market) व भांडवली बाजार (Capital Market) यांतील फरक स्पष्ट करा.
२. वित्तीय व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे व व्याप्ती स्पष्ट करा.
३. वित्तीय नियोजनाचे महत्त्व व व्याप्ती स्पष्ट करा.
४. कार्यकारी भांडवल (Working Capital) ठरविणारे विविध घटक स्पष्ट करा.
५. अतिभांडवलीकरण (Over-capitalization) व अल्पभांडवलीकरण (Under-capitalization) यांतील फरक स्पष्ट करा.
६. भांडवल संरचनेवर (Capital Structure) परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
७. भांडवलाचे विविध स्रोत स्पष्ट करा.
८. स्थिर भांडवल (Fixed Capital) व कार्यकारी भांडवल (Working Capital) यांतील फरक चर्चा करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

306B: Banking and Finance -III

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain in detail the meaning and objectives of the Banking Regulation Act, 1949.
2. Explain in detail the powers of the Reserve Bank of India.
3. Define a negotiable instrument and explain its characteristics in detail.
4. Define a cheque and explain the various types of cheques in detail.
5. Explain the process of insolvency in detail.
6. Write information about the Insolvency and Bankruptcy Board of India.
7. Explain the objectives of the Banking Ombudsman Scheme, 2006.
8. Explain the powers and duties of the Banking Ombudsman.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. बँक व्यवसाय नियमन कायदा 1949 चा अर्थ आणि उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा.
२. भारतीय रिझर्व बँकेचे अधिकार सविस्तर स्पष्ट करा.
३. परक्राम्य संलेखाचा अर्थ सांगून त्याची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
४. धनादेशाची व्याख्या सांगून धनादेशाचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
५. दिवाळखोरीची प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
६. भारतीय नादारी व दिवाळीखोरी मंडळाबद्दल माहिती लिहा.
७. बँकिंग लोकपाल योजना 2006 ची उद्दिष्टे विशद करा.
८. बँकिंग लोकपालाचे अधिकार व कर्तव्य स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

306C: Business Law and Practices-III

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain the **meaning, objectives and scope of the Customs Act, 1962.**
2. Define important terms under the Customs Act such as **Customs Area, Prohibited Goods and Smuggling.**
3. Discuss the **levy of customs duty and exemption from customs duty.**
4. Explain the **procedure for clearance of imported and exported goods.**
5. Describe the **Constitutional background and introduction of GST in India.**
6. Explain the **types of GST (CGST, SGST, IGST) with examples.**
7. Discuss the **registration procedure under GST and its applicability.**
8. Explain the **GST returns, audit provisions and offences under GST laws.**

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. कस्टम्स अधिनियम, 1962 याचा अर्थ, उद्दिष्टे व व्याप्ती स्पष्ट करा.
२. कस्टम्स अधिनियम अंतर्गत कस्टम्स क्षेत्र, प्रतिबंधित वस्तू व तस्करीया संज्ञा स्पष्ट करा.
३. कस्टम शुल्काची आकारणी व शुल्कातून सूट याबद्दल चर्चा करा.
४. आयात व निर्यात वस्तूंच्या मंजूरीची प्रक्रिया (Clearance Procedure) स्पष्ट करा.
५. भारतामध्ये वस्तू व सेवा कर (GST) लागू करण्याची घटनात्मक पार्श्वभूमी व प्रस्तावना स्पष्ट करा.
६. GST चे प्रकार -CGST, SGST व IGST उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
७. GST अंतर्गत नोंदणी प्रक्रिया व लागूत्व स्पष्ट करा.
८. GST अंतर्गत रिटर्न्स, ऑडिट व गुन्हे व दंडात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

306 E: Cost and works Accounting - III

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain advantages and disadvantages of marginal costing.
2. The following data is given
Selling price Rs.20 per unit
Variable manufacturing cost Rs.11per unit
Variable selling cost Rs.3 per unit
Fixed factory overheads 540000 per year
Fixed selling cost 252000 per year
You are required to compute:
  1. Break- even point expressed in amount of sales in rupees
  2. Number of units that must be sold to earn profit of rupees 60000 per year
  3. How many units must be sold to earn a net income of 10% of sales Discuss the essential, prerequisites and procedure of budgetary control
  4. The expenses budgeted for production of 10,000 units in a factory are Furnished below.

	₹per unit
Materials	70
Labour	25
Variable overheads	20
Fixed overheads (1,00,000)	10
Variable expenses (direct)	05
Selling expenses (10% fixed)	13
Distribution expenses (20% fixed)	07
Administration expenses (50,000)	05
Total	155

Prepare a budget for the production 8,000 units and 6,000 units. Assume that administrative expenses are rigid for all levels of production.

5. write the advantages and disadvantages of uniform costing
6. Describe the advantages and disadvantages of inter firm comparison
7. Explain the designing and installing of cost system in computer environment
8. Examine the elements of supply chain management

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

306G: BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain the meaning, nature, and importance of Organizational Behavior for Entrepreneurship.
2. Discuss the process of developing entrepreneurial behavior in an organization.
3. Explain the characteristics and determinants of individual behavior in entrepreneurship.
4. Discuss the concept of personality for entrepreneurship and the role of emotional intelligence.
5. Write a note on the entrepreneurial journey of Mr. Anand Mahindra.
6. Discuss the contributions of any one-woman entrepreneur studied in the syllabus.
7. Explain the meaning and classification of groups and the process of group formation.
8. Discuss the importance of group dynamics in entrepreneurship and the role of an entrepreneur.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

1. उद्योजकतेसाठी संघटनात्मक वर्तनाचा अर्थ, स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
2. संस्थेमध्ये उद्योजकीय वर्तन विकसित करण्याची प्रक्रिया चर्चा करा.
3. उद्योजकतेतील वैयक्तिक वर्तनाची वैशिष्ट्ये आणि निर्धारक घटक स्पष्ट करा.
4. उद्योजकतेसाठी व्यक्तिमत्त्वाची संकल्पना आणि भावनिक बुद्धिमत्तेची भूमिका चर्चा करा.
5. श्री. आनंद महिंद्रा यांच्या उद्योजकीय प्रवासावर टिपण लिहा.
6. अभ्यासक्रमात समाविष्ट असलेल्या कोणत्याही एका महिला उद्योजिकेच्या योगदानाची चर्चा करा.
7. गटाचा अर्थ, त्याचे वर्गीकरण आणि गट निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
8. उद्योजकतेमध्ये गट गतीशास्त्राचे (Group Dynamics) महत्त्व आणि उद्योजकाची भूमिका चर्चा करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

306H: Marketing Management–III

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is Marketing Management? Explain its objectives.
2. Explain the concept of Consumer Behavior.
3. What is Marketing Mix? Write its components.
4. Explain the Product Life Cycle.
5. Explain the Factors Affecting Pricing.
6. What is Advertising? Explain its importance.
7. What are Channels of Distribution? Explain their types.
8. What is Branding? Explain its significance in marketing.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. विपणन व्यवस्थापन म्हणजे काय? त्याची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
२. ग्राहक वर्तन)Consumer Behaviour) या संकल्पनेचा अर्थ स्पष्ट करा.
३. विपणन मिश्रण)Marketing Mix) म्हणजे काय? त्याचे घटक लिहा.
४. उत्पादन जीवनचक्र)Product Life Cycle) स्पष्ट करा.
५. किंमत निर्धारणाचे घटक (Factors Affecting Pricing) स्पष्ट करा.
६. जाहिरात)Advertising) म्हणजे काय? तिचे महत्त्व लिहा.
७. वितरण मार्ग)Channels of Distribution) म्हणजे काय? त्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.
८. ब्रँडिंग म्हणजे काय? विपणनातील त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26

306K: Insurance, Transport and Tourism -III

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What are the different types of insurance customers?
2. Explain the objectives and principles of underwriting.
3. State the functions and role of a surveyor in insurance.
4. Explain the different types of tour packages.
5. Discuss the factors affecting the preparation of a tour package.
6. Explain the role and responsibilities of a tour guide.
7. What is underwriting? Explain its objectives and principles.
8. What are the objectives and functions of IRDA (Insurance Regulatory and Development Authority of India)?

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. विमा ग्राहकांचे विविध प्रकार कोणते आहेत?
२. अंडररायटिंगची उद्दिष्टे व तत्त्वे स्पष्ट करा.
३. विमा क्षेत्रातील सर्वेयरची कार्ये व भूमिका नमूद करा.
४. पर्यटन पॅकेजचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
५. पर्यटन पॅकेज तयार करण्यावर परिणाम करणारे घटक चर्चा करा.
६. टूर गाईडची भूमिका व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
७. अंडररायटिंग म्हणजे काय? त्याची उद्दिष्टे व तत्त्वे स्पष्ट करा.
८. विमा नियामक व विकास प्राधिकरण (IRDA) ची उद्दिष्टे व कार्ये कोणती आहेत?

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26